

Gemeentelijk Beleid Bestrijding Onderwijs Achterstanden

2016 – 2019

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Uitgangspunten	4
3. Doelstelling	5
4. Indicatie en toeleiding	6
5. Voor- en Vroegschoolse educatie	8
6. Thuisprogramma's	10
7. Programma's ouderbetrokkenheid	10
8. Schakelklas	11
9. Opleiding & Kwaliteit	11
10. Zorgstructuur	12
11. Organisatie	13
12. Begroting	15

1 Inleiding

Op het voorblad staat bij het jaartal 2019 een vraagteken. Niet voor niets. Voor de tweede keer op rij heeft het ministerie de regeling Onderwijsachterstandenbeleid 2011 – 2014 verlengd: 2015 & 2016 zijn dus overgangsjaren. We gaan ervan uit dat er in 2016 definitief duidelijkheid komt over het meerjarenbeleid dat de Rijksoverheid wil voeren voor het bestrijden van onderwijsachterstanden.

Niet alleen het beleid is wat het ministerie betreft een overgangsjaar, ook de financiële bijdrage blijft zoals die is. Dat is positief als we kijken naar de hoogte van het budget. In vergelijking met andere gemeenten is Maassluis tot nu toe goed bedeed geweest. Aan de andere kant is het lastig, omdat we graag voor langere tijd beleid ontwikkelen, met de daarbij behorende middelen.

In overleg met onze samenwerkingspartners is besloten om toch een meerjarenbeleid te formuleren. De begroting kan echter alleen het jaar 2016 beslaan. Zodra de rijksbijdrage voor de overige jaren bekend is, zal de begroting verder worden opgesteld. Dat kan leiden tot het maken van nieuwe keuzes.

Genoeg over regelingen en financiën. De werkgroep VVE heeft met enthousiasme invulling gegeven aan haar opdracht om het gemeentelijke beleid voor te bereiden. Met steeds één doel voor ogen: zorgen dat kinderen kansrijker aan hun loopbaan op de basisschool beginnen. Maassluis kent al jaren een goede samenwerking tussen en met alle organisaties die een rol vervullen in de aanpak van het tegengaan ontwikkelingsachterstanden bij kinderen. Daar mogen we tevreden over zijn, maar van genoegzaam achterover leunen kan geen sprake zijn. Ontwikkelingen en nieuwe inzichten moeten we ons eigen maken. Scholing van de degenen die dagelijks de kinderen begeleiden in hun ontwikkeling is onontbeerlijk. En een sterkere betrokkenheid van ouders bij het de programma's is onontbeerlijk voor een succesvol aanbod. Scherp blijven op de kwaliteit en inzet van een ieder is noodzakelijk. Nieuwe wegen inslaan en het experiment niet schuwen.

Maassluis kent gelukkig vele enthousiaste en professionele beroepskrachten die zich dagelijks inzetten om de ambities te verwezenlijken: een kansrijke start in het onderwijs voor alle Maassluisse kinderen. Daar werk ik graag aan mee.

Arnold Keijzer,

Wethouder onderwijs c.a.

2 **Uitgangspunten**

De werkgroep VVE¹ heeft voor de zomervakantie 2016 de uitgangspunten geformuleerd voor het nieuwe beleidsplan 2016 – 2019. Die punten zijn:

1. Algemeen

Ieder kind met een indicatie heeft recht op Voor- en vroegschoolse educatie.

2. Het onderwijsachterstandenbeleid moet zich richten op:

- 2.1. Verder ontwikkeling/stimulering van de Integrale Kindcentra (streven is geformuleerd in de Onderwijsvisie 'Talenten krijg je, ze ontwikkelen doe je samen' van de gemeente Maassluis, 2013).
- 2.2. Hiermee kan een doorgaande leerlijn (nog) beter worden gewaarborgd.
- 2.3. Doorgaande zorglijn waarborgen.
- 2.4. Goede toeleiding van indicatie naar traject. Ervoor zorgen dat de kinderen die een verwijzing hebben ook daadwerkelijk deelnemen aan het programma.
- 2.5. Inzet plegen op ouderbetrokkenheid.
- 2.6. De programma's koppelen aan het actieplan laaggeletterdheid
- 2.7. Beleid dient ruimte te laten voor nieuwe ontwikkelingen en inzichten in de planperiode.
- 2.8. Permanente bevordering van deskundigheid van de pedagogisch medewerkers om goede kwaliteit aan te bieden aan het kind.

¹ De werkgroep bestaat uit: vertegenwoordigers van het onderwijs en de kinderopvang. Daarnaast zijn er de samenwerkende partners vertegenwoordigd die de opleidingen, toeleiding, ouderbetrokkenheid en thuisprogramma's verzorgen. De gemeente coördineert de werkgroep.

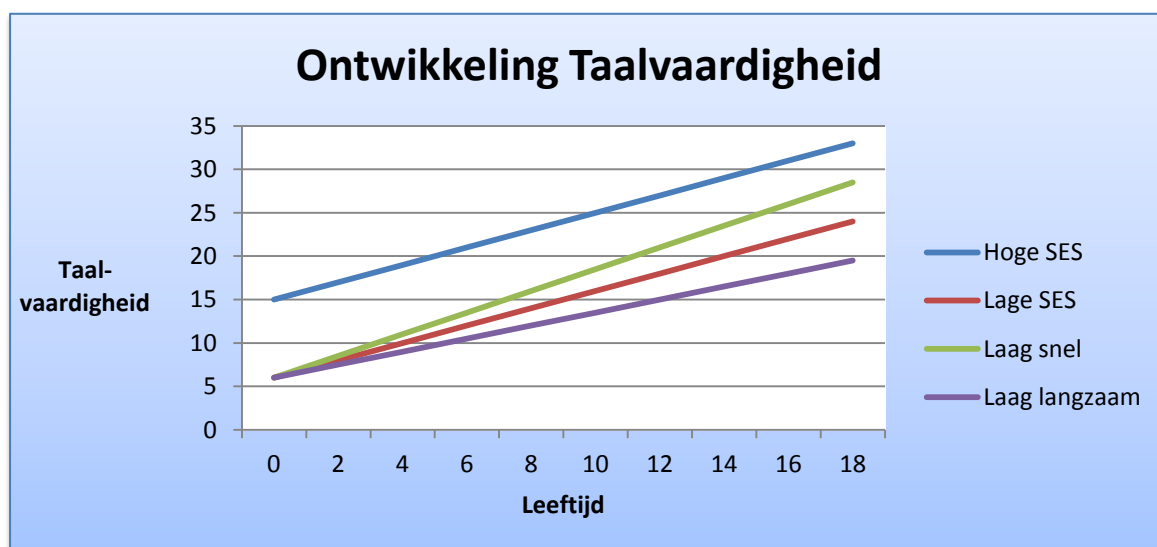
3. Doelstelling

Met het gemeentelijk onderwijsachterstanden beleid willen wij ten eerste minimaal voorkomen dat de achterstand van kinderen van 2 en 3 jaar verder vergroot ten opzichte van hun leeftijdsgenoten.

Het liefst willen wij die achterstand verkleinen. De achterstand waar we hierover spreken heeft betrekking op de taalontwikkeling en ontluikend rekenen, motorische en de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Uiteraard willen wij het liefst dat kinderen die achterstand inlopen. Landelijk onderzoek wijst echter uit dat deze lat te hoog ligt. Kinderen die een achterstand hebben, komen veeluit uit een kansarm milieu en groeien op in een taalarme omgeving. Kansrijke kinderen gaan langer per week naar de opvang en groeien vaker op in een taalrijk milieu. Kortom, de startpositie tussen kansarm en kansrijk is dusdanig verschillend, dat we onze verwachtingen daarop moeten aanpassen.

Kinderen uit een milieu met een Hoge Sociaal Economische Status (SES) verwerven rond de 2000 woorden per jaar. Kinderen uit een gezin met een lage SES maken zich tussen de 700 en 800 nieuwe woorden per jaar eigen.

Het onderwijsachterstandenbeleid richt zich niet alleen op de 2- en 3-jarigen. Binnen het basisonderwijs is er ook een aanbod voor de 4- en 5-jarigen. Van belang is dus een doorlopende leer- en ontwikkelingslijn te organiseren tussen de voorschool en de vroegschool. Deze afspraken worden tussen gemeente en het onderwijs gemaakt in Lokale Educatieve Agenda.

Ten tweede stellen we ons ten doel dat minimaal 90% van alle kinderen met een VVE-indicatie daadwerkelijk deelneemt aan een VVE-programma.

De derde doelstelling heeft betrekking op de Schakelklas. Kinderen vanaf 4,5 jaar die niet

taalvaardig genoeg zijn om op de basisschool het programma te volgen, krijgen een aanbod dat tot doel heeft de taalvaardigheid op het niveau te krijgen waarmee ze regulier basisonderwijs kunnen volgend.

3.1. *Hoge Sociaal Economische status versus Lage Sociaal Economische Status*

Om recht te doen aan de mogelijkheden van het kind moeten we een onderscheid maken tussen taalarme en taalrijke kinderen. Beiden kunnen een achterstand hebben in hun Nederlands. Maar de aanpak bij taalrijke kinderen is een andere dan die bij taalarme kinderen. Bij deze laatste groep gaat het vooral om het vergroten van de woordenschat. De taalrijke kinderen hebben een prima woordenschat, alleen (nog) niet in het Nederlands. Binnen het opbrengstgericht werken is differentiatie, net als in het basisonderwijs, van belang om recht te doen aan de mogelijkheden van het kind

4 **Indicatie en toeleiding**

Wie komen er in aanmerking voor Voor- en Vroegschoolse educatie?

De jeugdarts of jeugdverpleegkundige geeft de indicatie VVE af. Die wordt afgegeven indien er sprake is van één of meer van de volgende kenmerken:

- De jeugdarts- of verpleegkundige constateert een achterstand in de taalontwikkeling of ziet een gerede kans op het oplopen van een achterstand in de ontwikkeling van de Nederlandse taal.
Naast (de kans op) een achterstand in taal, komen ook kinderen in aanmerking die een achterstand of een kans daarop hebben in de motorische ontwikkeling of de sociaal emotionele ontwikkeling.
- Een andere dan de Nederlandse taal is thuis dominant.
- De hoogste opleiding van één van de ouders/opvoeders is 2 jaar of minder theoretische leerweg.

Wanneer vindt de indicatie plaats?

De indicatie vindt doorgaans plaats op de leeftijd van 14 maanden. Dan is immers duidelijk wat de taal is die thuis als hoofdtaal wordt gesproken en welke opleiding de ouders/opvoeders hebben.

Indien het uitsluitend om de taal gaat, kan de indicatie ook plaatsvinden als het kind 22 maanden oud is.

Vroegtijdige indicatie biedt twee grote voordelen:

- Er is tijd genoeg om de kinderen toe te leiden naar het een VVE-plaats; het traject start als het kind 2 jaar oud is.
- De druk op VVE-voorzieningen is al snel in kaart te brengen. Immers, we zien vrij vroeg waar een kind een VVE-programma zal afleggen. Bij oplopende druk kunnen er

tijdig maatregelen worden genomen.

Hoe verloopt de toeleiding naar een VVE-programma?

Stichting Aanzet verzorgt de toeleiding naar de VVE-programma's. De stichting ontvangt met toestemming van de ouders de naam en het adres van het geïndiceerde kind. Vervolgens gaat een consulent op bezoek bij het kind. Er wordt gelet op eventuele taalbarrières. Waar nodig worden consulenten ingezet die de taal van de ouders spreekt.

Het belang van het VVE-programma brengt de consulent onder de aandacht. De aanmelding bij een kinderdagverblijf of peuterspeelzaal wordt samen met de ouders verzorgd. Tevens zorgt de consulent ervoor dat de aanmelding ook daadwerkelijk plaatsvindt.

Als ouders koudwatervrees hebben, zal de consulent hen begeleiden bij het eerste bezoek aan de locatie.

Naast de inschrijving op een VVE-programma, biedt de consulent ouders nog een informatiepakket aan met materiaal over Maassluis. Van zwembad tot bibliotheek komt zo onder de aandacht van de ouders.

De ervaringen die in 2014 en 2015 zijn opgedaan met deze aanpak, stemmen tot tevredenheid. Meer dan 90% van de bezochte ouders meldt het kind aan bij VVE. Tevens kan de consulent ouders doorverwijzen bij hulpvragen of het wijkteam inschakelen als er zorgen bestaan over de ontwikkeling van het kind. Dat is een mooie 'bijvangst' van deze aanpak.

Daarnaast heeft Stichting Aanzet de taak om ervoor te zorgen dat geïndiceerde kinderen die niet op de voorkeurslocatie terecht kunnen, op een andere peuterspeelzaal of kinderdagverblijf hun traject starten. We onderscheiden in de aanmelding en toeleiding twee verschillende momenten:

- 1 De lijst met aanmeldingen. Hierop staan de kinderen die een indicatie hebben maar nog moeten starten omdat zij nog geen twee jaar oud zijn.
- 2 De wachtlijst. Hierop staan kinderen die twee jaar oud zijn en vier weken of langer wachten op een plek. Stichting Aanzet gaat dan aan de slag om ze alsnog geplaatst te krijgen.

Product	Aantal kinderen	budget
Toeleiding & plaatsing	135 kinderen	€ 42.000,00

5 Voor- en vroegschoolse educatie

Het belang van VVE wordt benadrukt in het coalitieakkoord vermeld. In de Onderwijsvisie 2013 is te lezen dat de gemeente de ontwikkeling van Integrale Kindcentra verder wil stimuleren. Deze ambitie sluit aan op de ontwikkeling die is ingezet door de schoolbesturen van het openbaar onderwijs en het protestant christelijke onderwijs. Onder de namen Wijzer in Opvang & Onderwijs en Un1ek vallen nu de meeste scholen en kinderdag verblijven en peuterspeelzalen in Maassluis. Vanuit één pedagogische, bestuurlijke en organisatorische visie ontstaan er kindcentra voor 0 – 12 jaar.

Om verdere invulling te geven aan deze IKC's bouwen wij het aantal startgroepen verder uit. Zo biedt de school een educatief aanbod voor kinderen vanaf 2 jaar. Kinderen van 2 en 3 jaar krijgen een aanbod Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) gedurende 5 dagdelen per week. Op de groep staat een pedagogisch medewerker (MBO niveau) en een leerkracht basisonderwijs (HBO). Uit landelijk onderzoek blijkt dat de pedagogische kwaliteit in Nederland zonder meer goed is, maar dat de educatieve kwaliteit beter kan. Een startgroep voorziet in de behoefte om die kwaliteit te verbeteren.

In een startgroep zitten maximaal 16 kinderen, van wie er bij voorkeur maximaal 10 een VVE-indicatie hebben.

Tevens willen we verder experimenteren met plusgroepen. Niet iedere ouder wil of kan haar/zijn kind 5 dagdelen naar de startgroep laten gaan. In de een plusgroep is het aantal dagdelen 4 met een een MBO- en HBO-gediplomeerde leiding. In de meeste gevallen zal de opvang in een IKC of IKC-inwording worden aangeboden.

Daarnaast is het in onze ogen belangrijk dat er solitaire locaties blijven bestaan. Immers, niet iedere ouder wil een keuze maken voor een IKC. Maassluis kent nu twee locaties die niet 'inwonen' bij een school: de Vloot en Bengel.

Product	Aantal	Budget	Totaal budget	Aantal kinderen
Startgroepen	6	45.000,00	270.000,00	60
Trajecten KDV	35	2.600,00	91.000,00	35
Trajecten PSZ	40	3.500,00	140.000,00	40

5.1 Resultaatmeting

De resultaten van de VVE-programma's worden systematisch in kaart gebracht. Dit zetten we voort, zodat er een goed beeld wordt verkregen van de vorderingen. De individuele resultaten geven de peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en startgroepen een goede inzage in de ontwikkeling van het kind. Op geaggregeerd niveau verschaft het de gemeente de basis om het beleid te toetsen en waar nodig bij te stellen.

Product	Aantal	Budget	Aantal kinderen
Resultaatmeting	1	15.000,00	270 (inclusief basisschoolgroepen 1 & 2)

6 Thuisprogramma's

In 2015 is het Pre-Cool cohortonderzoek Voorschoolse Periode van het Kohnstamm Instituut verschenen. Daar staat op pagina 9 het volgende te lezen.

'Deze resultaten wijzen er op dat bij onderzoek naar opvoeding van jonge kinderen een focus op etnische verschillen niet (meer) zo relevant is, maar dat beter rekening gehouden kan worden met de mate van stress die ouders ervaren bij het opvoeden, mede gerelateerd aan hun sociaal-economische status. Voor het beleid is dit een belangrijke uitkomst, omdat het belang nog een wordt onderschreven van het bieden van professionele steun bij de opvoeding aan kansarme gezinnen met jonge kinderen, met behulp van programma's zoals bijvoorbeeld Opstapje, Home-Start en VVE-thuis.'

Maassluis kent sinds 2013 de thuisprogramma's Instapje en Opstapje. De programma's bieden ouder(s) en kind ondersteuning bij het verwerven van vaardigheden en kennis die belangrijk zijn in de peuterspeelzaal, kinderdagverblijf en onderbouw van het basisonderwijs.

In vaktermen heten deze programma's Homebased. De programma's bij de speelzalen en kinderdagverblijven worden Center Bases programma's genoemd.²

Meer dan voorheen willen we deze Homebased programma's laten aansluiten op de programma's die op de kinderdagverblijven. Daar waar mogelijk zal het thuisprogramma als versterking dienen van het aanbod op de peuterspeelzalen en kinderdagverblijven.

Verder is de versterking van de relatie tussen ouder en kind heel belangrijk. En kinderen van wie de ouder betrokken is bij de educatie, laten betere resultaten zien.

Daarnaast hebben de pedagogen die thuiskomen bij de kinderen, goede contacten met het CJG en het wijkteam. Bij vragen van ouders of zorgen over de thuissituatie, is het contact met deze instanties snel gelegd.

Hier zien wij kansen om hierin de verbinding te maken met de aanpak van laaggeletterdheid in onze gemeente. Ouders kunnen gemotiveerd worden om mee te doen aan het Taalhuis.

Product	Aantal	Budget	Totaal budget	Aantal kinderen
Thuisprogramma Instapje	15	1.500,00	22.500	15
Thuisprogramma Opstapje	10	3.500,00	52.500	15

7 Programma's ouderbetrokkenheid

In het vorige hoofdstuk is al aangegeven dat betrokken ouders een positief effect hebben op de resultaten van hun kinderen op de (voor)school.

Die betrokkenheid willen we stimuleren. Daar is in 2015 met de CED-groep, de kinderopvang en het onderwijs een start gemaakt voor een brede aanpak ouderbetrokkenheid. Die eerste aanzet zal in 2016 verder worden ontwikkeld en uitgevoerd.

In de voorgaande jaren zijn er themabijeenkomsten gehouden op de kinderdagverblijven en peuterspeelzalen voor de ouders. Ook voor de ouders van kinderen van groep 1 en 2 waar dat mogelijk was.

² Veel kennis over en onderzoek naar taaleducatie bij het jonge kind komt uit Amerika. VVE is van oorsprong een Amerikaanse aanpak. Dit verklaart ook het gebruik van Engelse termen.

Door ouders handvatten te bieden om het aanbod op de peuterspeelzaal of kinderdagverblijf thuis voort te zetten, wordt het kind extra gestimuleerd in zijn of haar ontwikkeling. Ouders waarderen het enorm.

Product	Bereik	Budget
Programma ouderbetrokkenheid	400 ouders	15.000,00

8 Schakelklas

Kinderen die uit het buitenland komen, 4,5 jaar of ouder zijn en niet de Nederlandse taal beheersen, worden ingeschreven bij een basisschool. Vervolgens gaan deze kinderen naar de Centrale Opvang, ook wel de Schakelklas genoemd. Hier krijgen zij basisonderwijs, maar met bijzondere en extra aandacht voor het verwerven van de Nederlandse taal. Een kind verblijft zolang als nodig bij de Centrale Opvang. Als het kind voldoende taalvaardig is, gaat het terug naar de stamschool.

Alle basisscholen nemen deel aan deze vorm van basisonderwijs. Stichting Un1ek treedt op als formeel werkgever.

Product	Bereik	Budget
Schakelklas Centrale Opvang Maassluis	30 leerlingen	135.000,00

9 Opleidingen en kwaliteit.

In hun onderzoek naar de kwaliteit van voorschoolse opvang en educatie van 2013, schrijven Leseman en Slot³ het volgende:

Inbedding in continue, teamgerichte professionalisering met coaching en met systematische feedback op de geobserveerde praktijk komt in de onderzoeksliteratuur naar voren als een belangrijke voorwaarde voor getrouwe implementatie van een pedagogisch-educatief concept of curriculum.

³ Kwaliteit en curriculum van voorschoolse opvang en educatie in Nederland
Relaties met structurele kenmerken, organisatiekenmerken en gebruik van educatieve programma's
Paul Leseman & Pauline Slot, december 2013

De kwaliteit van het pedagogisch-educatief concept is dus gebaat bij teamgerichte en systematische feedback. En dat is precies wat we doen in Maassluis. De CED-groep verzorgt de opleidingen van de pedagogisch medewerkers tot VVE-gecertificeerde medewerkers. Daarnaast traint het CED de medewerkers op de werkvloer. En dat verdient blijvende aandacht en ondersteuning, zodat het kind wordt begeleid door goed gekwalificeerd personeel.

De CED-groep zorgt ervoor dat binnen de scholen waar ook peuterspeelzalen en kinderdagverblijven VVE verzorgen, de pedagogisch medewerkers van de opvang en de leerkrachten van de basisschool de VVE integraal oppakken.

Veel peuterspeelzalen en kinderdagverblijven in Maassluis 'wonen in' bij een basisschool. De CED-groep verzorgt de afstemming en de inhoudelijke aanpak van de VVE-programma's. Immers, veel kinderen die in deze locaties de opvang bezoeken, zijn later de leerlingen van de basisschool. Een doorgaande leerlijn is essentieel en op deze manier praktisch goed te regelen.

Product	Bereik	budget
Scholing en educatie	50 pedagogisch medewerkers	100.000,00
Coördinatie, afstemming en advies scholing door CED	8 kinderdagverblijven/peuterspeelzalen, 6 startgroepen, 4 overleggen werkgroep VVE, 4 x afstemming gemeente.	25.000,00
Jaarconferentie VVE	120 pedagogisch medewerkers	6.000,00

Aan de instellingen die VVE verzorgen stellen we de volgende eisen.

- De pedagogisch medewerkers zijn gekwalificeerd voor het verzorgen van VVE en voor het gebruik van het programma Basisontwikkeling Startblokken.
- De medewerkers hebben minimaal het volgende taalniveau dat landelijk is vastgesteld:
 - Gesprekken voeren en luisteren 3F
 - Spreken, lezen, schrijven en taalverzorging 2F
- De maximale groeps grootte van een peuterspeelzaal bedraagt 16 kinderen
- De maximale groeps grootte van een startgroep bedraagt 16 kinderen, van wie maximaal 10 kinderen een VVE-indicatie hebben.
- De instelling heeft voor iedere medewerker een individueel opleidingsplan.

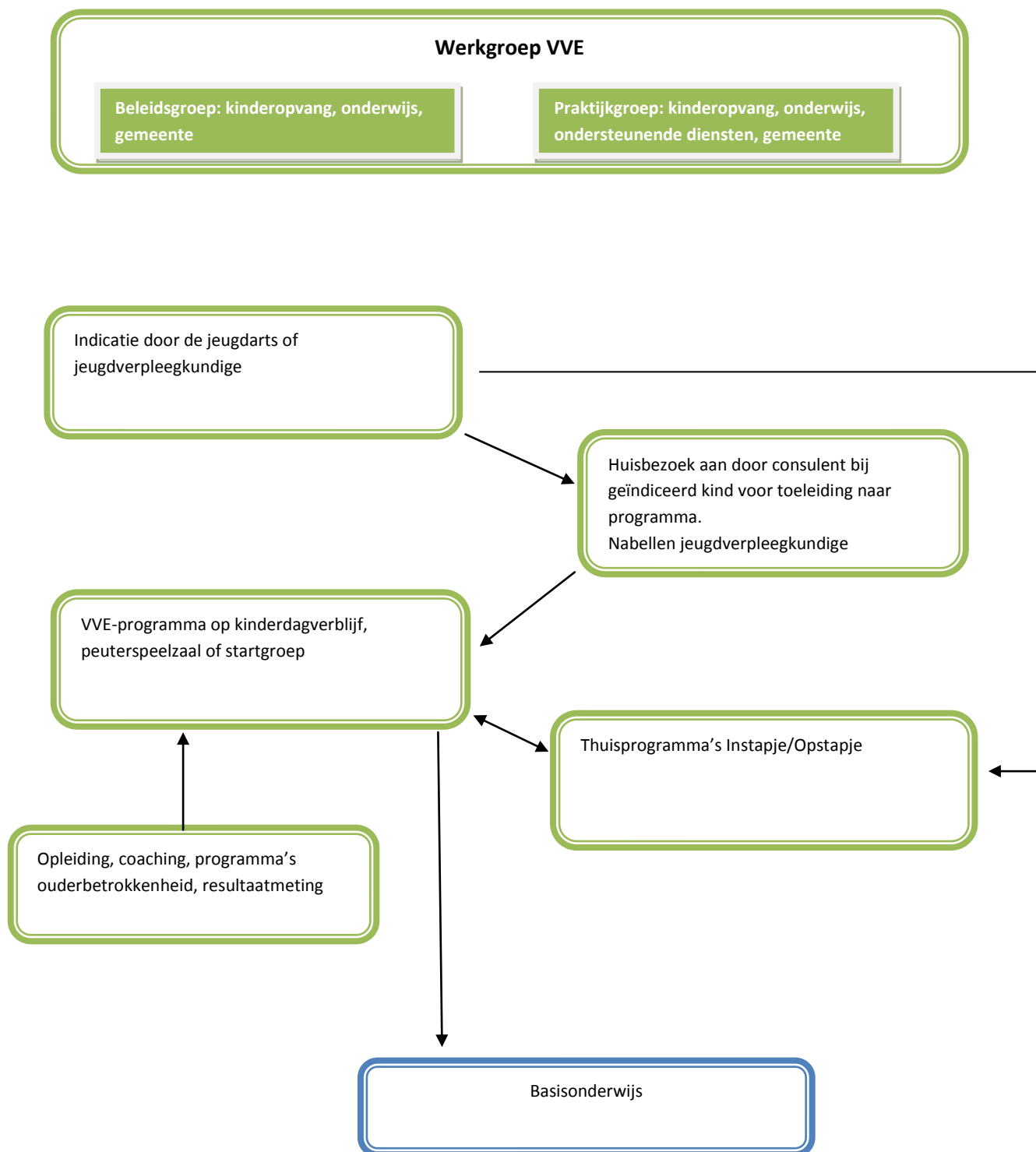
10 Zorgstructuur

Het basisonderwijs in Maassluis kent op iedere school een ondersteuningsteam. In dit team zitten de directeur, de intern-begeleider, een vertegenwoordiger van stichting Zorg en de gezinsspecialist (voorheen de schoolmaatschappelijk werker). Kinderen over wie zorg bestaat, worden in dit team besproken. Doorverwijzing naar het wijkteam behoort tot de mogelijkheden, uiteraard alleen na toestemming van de ouders/verzorgers.

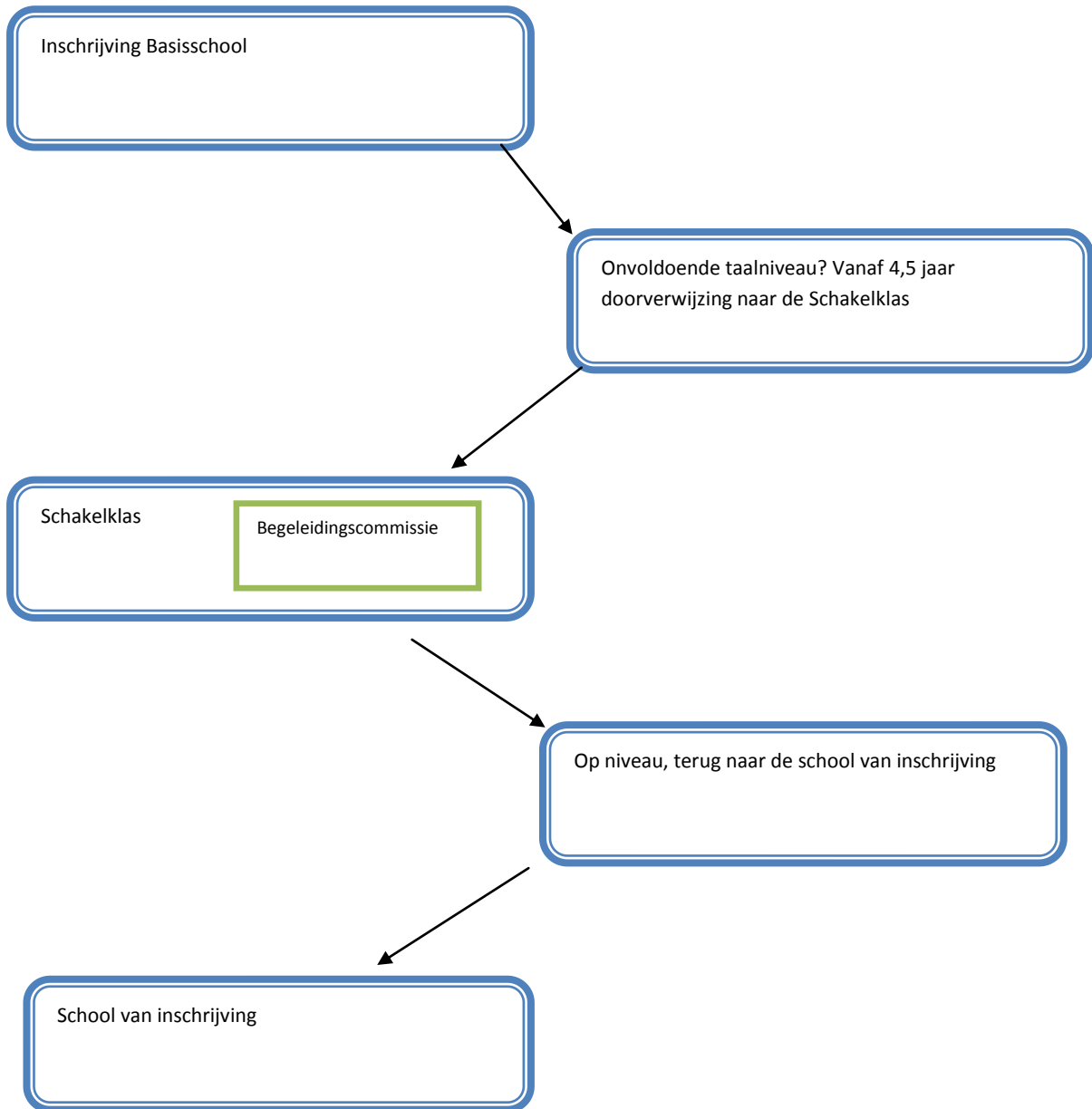
Bij meervoudige problematiek of bij hulpverlening die vastloopt, intervenueert de regisseur Gemeentelijk Overleg Sluitende Aanpak (GOSA).

11 Organisatie

VVE

Schakelklas

13 Begroting 2016

Begroting 2016

	Aantal	Traject/stuk	Totaal	Aantal deelnemers
Startgroepen	6	45.000,00	270.000,00	60
Trajecten KDV	35	2.600,00	91.000,00	35
Trajecten PSZ	40	3.500,00	140.000,00	40
Toeleiding/plaatsing		42.000,00	42.000,00	135
Thuisprogramma Instapje	15	1.500,00	22.500,00	15
Thuisprogramma Opstapje	15	3.500,00	52.500,00	15
Schakelklas		135.000,00	135.000,00	
Programma ouderbetrokkenheid		15.000,00	15.000,00	
Opleidingskosten		100.000,00	100.000,00	
Resultaatmeting		15.000,00	15.000,00	
Advies, afstemming CEDgroep		25.000,00	25.000,00	
Jaarconferentie		6.000,00	6.000,00	
Salarislasten gemeente		45.000,00	45.000,00	
				959.000,00
Rijksbijdrage			850.000,00	
Balans			109.000,00	
			959.000,00	959.000,00